

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

6 Qui teneantur ieiunij Ecclesiastici præcepto, & qui excusentur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

licos, possent comedere, ne abstinendo se prodant: modo id non fiat in contemptum potestatis Ecclesie, aut cum damno Religionis. Numquam enim quouis periculo posito comedi possunt in contemptum Religionis, aut cum eius præiudicio, ut alias sæpè in similibus monuimus.

DUBITATIO VI.

Qui teneantur ieiunij ecclesiastici præcepto, & qui excusentur.

D. Thomas art. 4.

36
Sententia
Begariorum,
Etc.

Quidam hæretici, circa annum Domini 1310. tempore Clementis V. ex Begardis & Beguinis, docuerunt, posse hominem in hac vita ad eam perfectionem conscendere, ut sit impeccabilis, & non amplius proficere possit; quòd cum peruenerit, non teneri amplius ieiunare, vel orare, sed posse concedere corpori quidquid lubet. Vnde solos imperfectos ad ieiunia obligari volebant. Ita refert Turcremata lib. 4. de Ecclesia, p. 2. cap. 36. & D. Antonin. p. 4. tit. 11. cap. 7. §. 4.

37
Est hæresis.

Sed hæc doctrina tamquam hæretica damnata est in Concilio Viennensi à Clemente V. ut habetur Clement. Ad nostrum, de hæreticis. Et facile refutari potest. Primò, Quia fundamentum eius falsum est, & hæreticum; quamdiu enim in hac vita sumus, peccare possumus, & proficere, ut ex multis Scripturis constat. vnde Apostolus 1. ad Cor. 9. qui tamen perfectus erat, si quis alius in hac vita, *Castigo, inquit, corpus meum & in seruitutem redigo, ne forte cum alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar.* & Apocal. vlt. *Qui sanctus est, sanctificetur adhuc, & qui iustus est, iustificetur adhuc.*

Secundò, Etiam si quis ratione suæ perfectionis & tranquillitatis carnis, non egeret ieiunio, non tamen idcirco à præcepto esset exemptus: quamuis enim ratio præcepti in aliquibus cesset, non tamen idcirco definit illos obstringere, nisi ex eius obseruatione aliquid, quòd sit contra intentionem legislatoris, sequatur; vel certè nisi ratio præcepti vniuersè vel in plerisque ita cesset, ut lex censetur inutilis; de quo plura 1. 2. q. 96.

Tertio, Quia qui maximè in hac vita perfecti fuerunt, maximè ieiunarunt, ut Ioannes Baptista, Apostoli, SS. Patres, Eremitæ, Fundatores Ordinum. Denique hanc hæresim cum suo fundamento refutat D. Leo Serm. 11. de Quadragesima. *Adest, inquit, maximum sacratissimumque ieiunium, quòd obseruantiam sui vniuersis fidelibus sine exceptione denuntiat; quia nemo tam sanctus est, ut non sanctior; nemo tam deuotus est, ut non debeat esse deuotior, &c.*

38
Omnes obstringi.

Hoc igitur errore refutato, Respondeo, Omnes Christianos, cuiuscumque sint perfectionis aut dignitatis, præcepto ieiunij obstringi; nisi iusta aliqua causa excusentur. Ita communiter DD. diuus Thomas hic, ar. 4. & ceteri in 4. d. 15. vel 16. Innocentius & Canonistæ in Rubr. de Obseruat. ieiuniorum, Summistæ v. Ieiunium; & colligitur aperte ex testimonijs supra allatis; maximè ex can. 68. Apostolorum, & Synodo in Trullo, can. 56. & dicto Serm. S. Leonis. Ratio est, Quia causa huius præcepti in omnibus locum habet, ut benè ostendit Caietanus; omnes enim egent castigatione carnis, ut spiritui sit subiecta, satisfactione pro pec-

catis, & aptitudine mentis ad orandum. & quamuis aliqui interdum pro aliquo tempore his omnibus non egent; tamen ut plurimum egent, & semper sunt valde vitia. Itaque Ecclesia potuit omnibus præcipere id quòd ad istos fines iudicabat maximè opportunum, quòd est ieiunium, ut dub. 8. dicemus.

Dixi, nisi iusta causa excusentur: quia ethi in præceptis diuinis non facillè cadat excusatio, cum sint de necessarijs ad salutem; ut patet in præcepto fidei, baptismi, penitentiae, Eucharistiae: tamen in humanis, quæ versantur circa vitia dumtaxat, vel circa determinationem præceptorum diuinorum, sæpè multæ causæ possunt incidere, ob quas cesset obligatio.

Reduci autem possunt ad tria capita, *impotentiam, laborem, & pietatem.*

Ob *impotentiam*, excusantur quotquot sine notabili noxa non possunt ieiunare; ut sunt infirmi, conualescentes, & debiles, præsertim Medicorum accedente iudicio; quia crebriore refectione opus habent: prægnantes, & lactentes; quia pro se & pro foetu egent. Denique pauperes, qui iustam refectionem non habent: non enim mens Ecclesie est, cum graui dolore vel læsione naturæ ad ieiunium obstringere; cum ad medendum non solum animis, sed etiam corporibus illud instituerit.

Ob eandem causam D. Thomas ad 2. & communiter DD. excusant pueros & adolescentes vs-

que ad finem tertij septennij; quia cum vsque ad illud tempus magnis incrementis augetur corpus, eget copioso alimento: vnde sæpius capere cibum debent, ne accretio & perfectio naturæ intercipiatur. Et quamuis valde conueniat ut interdum ieiunent, præsertim cum ætas illa vitii carnis sæpè sit valde subiecta, quibus ieiunium est optimum remedium; tamen Ecclesia non voluit generatim aliquid statuere; sed hanc rem prudentiæ Confessoriorum & Rectorum reliquit, ut quibus & quando videbitur esse opus, præscribant.

Excusantur etiam senes, iuxta communem DD. sententiam; quia senectus ipsa est morbus, & quidem incurabilis, & opus habet refectione crebra & modica. *Ætas autem qua incipit hæc senectus non est determinata, ut multi DD. notant: quia, ut inquit Caietanus, alij trigésimo anno senescunt, alij quadragesimo, alij quinquagesimo. Secundum Medicos prima senectus incipit circa annum quinquagesimum, & in quibusdam circa quadragesimum quintum, nimirum quando vires & calor naturalis notabiliter incipiunt minui, & humor primæus absumi. Vnde puto paucos excusari anno 30. vel 40. ob senium. Omnes autem conueniunt, excusari ordinariè sexagenarios: hac enim ætate est media senectus, iuxta Medicos: in qua natura facillè inedia & repletionè grauitè læditur, & præcipitatur. Vnde nisi constet euidenter (teste Caietano) alicuius naturam ad eam tunc esse viridem & vegetam ut non sit lædenda ieiunio, non tenetur. neque in dubio tenetur tentare, iuxta eundem auctorem; quia in illa ætate præsumitur non posse, nisi de contrario constet; præsertim cum experimentum sit periculosum.*

Ob *laborem* eximuntur, Primò, Quotquot labore suo victitant, cum quo præbè ieiunium consistere nequit; quales sunt agricolæ, & ferè mechanici omnes. Nec refert vtrum diuites sint, an pauperes; quia hoc ipso quòd ex officio laborant,

possunt æquè diebus ieiunij ac aliis laborare; ac proinde à ieiunio excusantur, si reipsa laborem subeant. Ita declarauit Eugenius IV. (teste Siluest. v. Ieiunium, q. 2. r. & Rolélla, quem citat ibidem) quia multi DD. antea putabant non excusari, nisi qui necessitate aliqua compulsi, diebus illis laborarent. Vnde famuli & ancillæ solita ministeria etiam diebus ieiunij præstare debent, volentibus dominis, etiam si cum illis ieiunium constare nequeat.

43 Dixi, *ferè omnes*; quia si qui sint mechanici, vel alij, quorum labor sit exiguus, hi non sunt excusandi; vt sunt pictores, quorum opus est ingenij potius quàm virium, & ars ferè liberalis; sculptores, tonsores, factores; quibus Toletus addit etiam futores; quorum tamen ars videtur laboriosa.

Deinde eximuntur, qui damni vitandi, vel notabilis lucri (cuius occasio non semper datur) captandi causa laborant, etiam si ex officio non soleant; vt qui ad nundinas proficiscuntur, præsertim pedites; vel ad alia negotia, quæ commodè differri nequeunt. Denique omnes, qui officio suo fungi nequeunt cum ieiunio, etiam si labor non sit nisi ingenij; quia parum refert qualis sit labor, si non patitur secum ieiunij vsum.

44 Ob pietatem excusantur omnes, qui operibus præstantioribus vel maioris momenti incumbunt, quæ ipsi vnà cum ieiunio perficere non possunt: qualia sunt opera misericordie spiritalia & corporalia, & opera Religionis; vt concionari, docere, visitare infirmos, administrare Sacramenta, ornare templa, peregrinari ad loca sancta: si tamen hæc non possint commodè differri. Ratio est, Quia Ecclesia ita præcipit ieiunia, vt alia officia pietatis, quæ pro tempore & loco se offerunt, nolint impedire. vnde non est necesse vt hæc fiant ex voto, aut præcepto Superioris, vt docet Nauarr. num. 18. Malè tamen facit, qui peregrinationem, quam commodè poterat differre, potius instante ieiunio quàm alio tempore suscipit, vt ieiunio non teneatur. Excusatur etiam coniux, qui cum ieiunio debitum reddere coniugi non potest: & vxor, quam maritus ieiunare non permittit, eò quòd metuat eius valetudini, vel formæ, aut quia putat esse nimis debilem, &c. vt notat Tabiena, v. Ieiunium, num. 20. & Siluest. num. 15. Nauarrus n. 16. secus si fortè maritus id faciat in contemptum Ecclesiæ; vt si hæreticus vellet vxorem cenare, vt hac ratione ostendat vxoris factò se potestatem Ecclesiæ aspernari; tunc enim potius mors oppetenda quàm parendum.

45 Circa prædicta Notandum est, Cùm ieiunium Ecclesiæ duo contineat, abstinentiam à cibis vetitis, & abstinentiam à secunda refectio, vt dubit. 3. dictum est; quæ de exemptione ab ieiunij præcepto dicta sunt, intelligenda potissimum de exemptione à præcepto, qua parte vetat abstinentiam à secunda refectio; non autem quæ abstinentiam à carnibus & cibis vetitis: hæc enim sunt distincta præcepta. pauci enim sunt quibus concedatur vltus ciborum vitiorum; plurimi quibus secunda refectio. Vbi tamen esteuidens necessitas, etiam cibi vetiti conceduntur, absque vlla Superioris dispensatione. In dubio opus est dispensatione Superioris, qui respectu sæcularium est Ordinarius, & illo absentè, Parochus: nam & huic obereberrimos & quotidianos casus, potestas in hac lege Ecclesiæ dispensandi concessa est; vt passim DD. notant: respectu Religiosorum, Præla-

tus Regularis. Quibus tamen concessus vsus carnis, his etiam censetur permissa secunda refectio, vt docet Toletus lib. 6. cap. 3. quod tamen ex sententia Caietani & Nauarri limitauerim, habere locum, si ratione debilitatis naturæ, vel corroborationis id concessum sit: non autem, si quis à piscibus abhorret, vel putantur nocere temperamento: tunc enim causa non subest cur gemina refectio concedatur.

Si concessus vsus carnis.

DVBITATIO VII.

Vtrum peregrini teneantur speciali ieiunio loci in quo versantur.

Hæc quæstio pendet ex illa generali, Vtrum peregrini, ratione transitus vel hospitij teneantur consuetudinibus loci, vbi versantur. quam fusè tractat noster Sancius lib. 3. de Matrimonio disput. 18.

Respondeo breuiter, & Dico Primò, Si peregrinus venerit eò vt ibidem constituat domicilium, statim contracto domicilio tenetur seruare ieiunia, festa, & alias loci illius consuetudines, sicut alij ciues. In hoc conueniunt omnes Doctores; nam hoc ipso, quo ibi constituit vel contrahit domicilium, desinit esse peregrinus, & fit incola, & pars illius Reipub. ac proinde incipit obligari illius legibus & consuetudinibus.

Ad contrahendum autem alicubi nouum domicilium, requiritur vt incipias ibi habitare cum animo perpetuò manendi, vt ex communi sententia Doctorum docet Siluester v. Domicilium numero 2. & Sancius 3. de Matrim. disput. 23. Vnde si venias cum animo manendi solum ad tempus aliquot annorum, sicut studiosi ad Academias, non contraxisti domicilium. In dubio tamen an statuerit quis manere perpetuò, præsumitur voluisse (ac proinde habere domicilium) ex habitatione decenniali, vt iisdem tradunt. Quòd si quis duobus locis vicissim habitet cum animo ita perpetuò faciendi, in vtroque domicilium habebit, vt Siluester num. 2. & alij docent. Vnde consuetudinibus loci, vbi præsens fuerit, tenebitur: Domicilium autem semel contractum non amittitur animo recedendi, sed requiritur vt reipsa deserat, ita vt non dicatur ibi amplius habitare. vnde non desinet obligari, donec reipsa recedat.

Dico Secundò, Etiam si non constituat ibi domicilium, sed solum cogitet manere per maiorem anni partem, tenetur similiter ieiunij loci & aliis consuetudinibus. Hanc etiam credo esse communem sententiam; quia plerique DD. etiam strictius loquuntur. Probat, Quia etsi talis habitatio non est sufficiens ad contrahendum domicilium absolute; sufficit tamen ad domicilium parochiale, & ad contrahendam parochiam quoad omnia Sacramenta necessaria, vt docet Siluester v. Domicilium num. 2. & Angelus eodem, & vterque v. Parochia. nam hoc ipso, quo quis cum tali animo incipit habitare alicubi, fit parochianus illius loci, & subiectus illi parochiæ. quod non solum verum est quoad Sacramenta necessaria, sed simpliciter quoad omnia ecclesiastica, vt Confirmationem, matrimonium, sepulturam, dispensationem votorum, &c. præter Sacramentum Ordinis, (sub quo intellige etiam primam tonsuram) vt bene ostendit Sancius disput. 23. & tenent plerique

46
Constituens domicilium.

47
Manens per maiorem anni partem.

Exemptio à ieiunio quo modo intelligenda.

In dubio.